

Hodnocení krajské soutěžní přehlídky vesničkových a zemědělských divadelních souborů Středočeského kraje - Žleby, Libice n.C. 1985

Žleby a Libice nad Cidlinou byly opět letos v dubnu pořádajícími místy Krajské soutěžní přehlídky vesničkových a zemědělských divadelních souborů Středočeského kraje. Uskutečnila se ve dnech 18.-20. a 25.-26.4.1985. Přehlídku zahájil ve Žlebech domácí dětský divadelní soubor při DS Tyl KaSS Žleby pohádkou Karla Svobody Janek a princezna Štika.

V prvním soutěžním představení se žlebskému publiku předvedl divadelní soubor Posázaví KZ MIV Chocerady a inscenaci hry Jiřího Šímy Jak jsem vyhrál válku. Hra byla původně napsána pro slánské Dividýlko na motivy známé stejnojmenné románové předlohy. Režisér inscenace choceradského souboru Jan Krejčírek st. s předlohou dále pracoval. Jeho autorský podíl je nejzřetelnější v prologu a epilogu, které tvoří rámec inscenace. Právě jimi jsou diváci účastníky instruktáže, odehrávající se v budoucnosti. V této budoucnosti armády neřídí lidé nýbrž stroje z rodu computerů, stroje, u nichž nelze vyloučit selhání. Hra sama - její jádro - je historickým exkursem do některých událostí druhé světové války, nazřehých ze satirického úhlu pohledu, akcentujícího nesmyslnost lidského jednání, které je bezezbytku a absurdum pořízeno neměnným řádům a poučkám. Paralela, která se v takto koncipované hře nabízí, t.j. mezi selhávajícím strojem a nedialektickým myšlením a z něho plynoucím jednáním nikdy "neselhávajících" lidí, byla však v inscenaci čitelná jen velice obtížně. Důvod, proč tomu tak bylo, není pouze jeden. Jednou z příčin byla špatná kvalita zvukové nahrávky prologu a epilogu. Podstatnějším důvodem je však jejich nepřehledné režijní zpracování ve spojitosti s retrospektivním pohledem do období druhé světové války. Návrat do historie se rozpadá na jednotlivé výstupy, mající spíše estrádní charakter; hrané sice s velikou chutí, ale často s použitím přehnaných výrazových prostředků, jimž chybí mnohdy i základní míra vkusu. Silnou stránkou souboru není ani technické vybavení většiny jeho členů. Celá inscenace chyběla, až na výjimky, i přesná míra stylizace. Díky těmto nedostatkům dochází k rozmělnování situací a nesrozumitelnosti slovního projevu, i k tzv. "rvaní kulis". Přes tyto výhrady nelze souboru upřít to, že zaujal publikum svou spontaneitou, pěknými hereckými výkony Vladislava Mareše a Jana Krejčírka st. a dobrou úroveň výtvarné složky inscenace. Choceradský soubor, odvisle od svých podmínek v domácím prostředí, inscenoval hru ve víceúčelovém sále v čtvercovém prostoru, obklopeném ze tří stran diváky. Bylo to poprvé v sedmnáctileté historii přehlídky ve Žlebech, že se hrálo mimo kukátko. Příjemným faktem bylo vřelé přijetí představení diváky v pro ně netradičním prostoru, stejně tak i rozptýlení prvotních obav organizátorů z prvního uskutečnění představení mimo divadelní sál s kukátkovým jevištěm.

Druhým soutěžním představením byla hra Jana Drdy Hrátky s čertem, nastudovaná souborem Studio "D" OB Vinařice u Kladna. Režisér Petr Chmelík provedl řadu úprav ve snaze zbavit hru nadbytečného textu a ve snaze posílit tak její současný smysl. Tato úprava byla provedena s citem a nikterak neporušuje autorovu stylizaci. Méně úspěšná byla však vlastní jevištní realizace, a to jak z hlediska režijního, scénografického, tak hereckého. Inscenátoři nekladli za úkol hru převratně vykládat, nezabývali se však ani přesnějším vyjasněním základní režijní či režijně scénografické koncepce. Inscenace jakoby tuto koncepci vůbec postrádala, neboť téměř vše se v ní jeví jako stejně člebité, bez přesně vybudovaných vztahů dramatic-

kých postav, bez jasně vystavěných situací a konfliktů, vše v jakési prostorové bezradnosti, hraničící s naivitou (ta však není záměrem). Soubor hraje v domácím prostředí na jevišti se stabilní šikmou. Čtud plyne řada problémů s otázkou přenosnosti jeho inscenací na jiná jeviště. Uvedené výtky na hlavu režiséra, který je m.j. hlavně poučením scénografa, by ale nemohly být škrtnuty ani v případě, že by se přehlídka konala ve Vinařicích. Lze to doložit i méně závažnými fakty - rozpory, kterými jsou např. střetávání realistického náznaku s naturalistickými prvky ve výpravě či výběrem hudby, která je nejednotná ve svých částech a místy se vzdaluje Drdově poetice. Závažným problémem inscenace, souvisejícím s již uvedeným, je skutečnost, že herci nejsou vedeni k průběžnému aktivnímu jednání a dramatické postavy jsou tak ochuzovány o výraznější projevy citu a pocitů. Ve vlastní herecké práci je tak ve většině případů příliš patrná závislost na slovním jednání. Nelze však neocenit skutečnost, že soubor má ve svém středu řadu mladých talentovaných herců, kteří díky svým dispozicím a také zásluhou jazykových kvalit předlohy zcela zaujali vyprodané hlediště. Byli to především Helena Lachmanová v roli Káči a Bohumil Zvachta v roli Martina Kabáta.

Žlebskou část přehlídky uzavřel DS KZ MNV Dolní Kralovice uvedením hry F.X.Svobody *Poslední muž*. Inscenace dolnokralovických potvrdila, že příběh napsaný před 65 lety o prohlédnutí a napravení rodinného despoty, má i dnes svoji konkrétní společenskou platnost. Komédie F.X.Svobody si vyžaduje dobré typové obsazení, svižný spád, tempo situací, nepsihologizující hereckou bezprostřednost. To vše soubor překvapivě zvládl. Režie Gustava Bečváře (cena) dobře vedla herce k pravdivému projevu, dala komedii bezprostřední atmosféru a překvapivý, ale přehledný rytmus situací. Herci šli správně za sebe, dialogy byly vedeny přirozeně, z jeviště na diváky dýchla radost z herecké práce bez laciného přehrávání, ke kterému je ve hře nemálo příležitostí. Vedle zkušených herců, jakými jsou manželé Zelenkovi či Ladislav Kamarýt, se neztratili ani ti, kteří v této hře dostali poprvé větší hereckou příležitost. Přesto problémem inscenace zůstává určitá herecká nevyrovnanost, projevující se v některých scénách, zvláště v závěrečné scéně výpovědi členů rodiny a jejich blízkých před domélou figurínou despotického otce rodiny. Základním problémem a nedostatkem inscenace je její scénické a kostýmní řešení. Scéna působí jako náznak současného interiéru v rozporu s textovou předlohou, aniž by tento rozpor byl inscenačně zdůvodněn. Kostýmy jsou rovněž nezdůvodněně použity v široké škále od dobového kostýmu až po současný oděv. Lze se domnívat, že zkušený soubor z Dolních Kralovic má síly na to, aby se stejnými prostředky, které má k dispozici, docílil při věnování větší pozornosti scéně a kostýmům výsledku, který by byl ekvivalentní velice pěkné práci režijní a herecké.

Libickou část přehlídky zghájil DS JZD Bystřice u Benešova (dříve SZK) s hrou Oldřicha Danka *Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo*. Bystřický soubor byl prvním amatérským souborem, který sáhl po novince známého českého dramatika a nastudoval ji v režii Ludvíka Němce st.. Jde o předlohu, která klade značné nároky jak na režijní, tak na hereckou práci. Oproti prvním a prozatím jedinému uvedení hry na profesionální scéně, v němž ve čtyřech příbězích vystupují totiž dva herci a chór, je v bystřické inscenaci dána příležitost devíti hercům (každý příběh hraje jiná dvojice). Ve spolupráci s režisérem dokázali členové souboru této příležitosti nemalou měrou využít a tak měli diváci možnost vidět vzácně čistě představení, kterému

... 3 ...

dramatické přesně vypracované dialogy, vyrovnaná herecká práce, jejich soubůstí je - dnes tak vzácná - dobrá úroveň jevištní řeči a přesně pochopené a čitelně sdělené základní téma - hledání pravdy - které je společným jmenovatelem všech příběhů. Nejpřesvědčivěji je toto základní téma sděleno ve druhém příběhu - uherském, kde vnitřní jednání postav v dané situaci je v organické jednotě s jejich slovním jednáním. V prvním příběhu - athénském a třetím příběhu - flanderském by bylo třeba posílit vnitřní jednání jednoho z partnerů (Teukros, Filipa) v dané situaci, v posledním příběhu - českém, který je scénově i situačně nejnáročnější, potřebují posílení vnitřního jednání oba partneři. Inscenace by se tím zbavila jistého "akademismu", který je způsoben převahou slovního jednání nad vztahy v dané situaci. Této "akademičnosti" nahrává i scénografie, přestavby, hudba i postava Chóru, jemuž by prospěla větší lehkost nadhledu. Přes tyto dílčí nedostatky prokázala inscenace obtížné Dankovy předlohy, že bystřický soubor pracuje nejen poctivě, ale i cílevědomě a s tvůrčí invencí. Soubor si po zásluze odvezl z krajské přehlídky vedle čestného uznání za herecký výkon Pavla Němce i několik cen: Martina Havlíčková, Marie Neraďová a Ludvík Němec ml. za herecké výkony, Ludvík Němec st. za režii a celý soubor pak cenu za nejlepší inscenaci krajské přehlídky a zároveň doporučení k účasti na národní přehlídce vesnických a zemědělských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou.

Přehlídku uzavřel jako host DS Tyl MěKS Říčany inscenací hry Ivana Bukovčana Než kohout zazpívá.

Z toho, co bylo výše uvedeno, je patrné, že dramaturgie přehlídky se v r. 1985 orientovala výlučně na díla českých autorů. Srovnáme-li počet představení lonské přehlídky a její celkové výsledky s přehlídkou letošní, musíme nutně konstatovat, že jak co do počtu, tak i kvality jsme v letošním roce nezaznamenali srovnatelných výsledků. Tímto tvrzením není nikterak popřena vysoká a svým způsobem mimořádná úroveň práce bystřického souboru ani velice pěkný výsledek, kterého dosáhl soubor z Dolních Kralovic. Není tím popřena ani skutečnost, že přehlídka byla i letos přínosnou konfrontací výsledků práce souborů, pracujících v místech, která mají charakter venkovské obce, a to tím spíše, že byla nezastupitelnou příležitostí pro všechny soubory k uvědomění si dosaženého stupně úrovně jejich práce, jejich dalších možností a konkrétních úkolů, které před nimi stojí. Ve svém celku pak přehlídka nesporně přinesla řadu podnětů k potřebnému zamyšlení nad dalšími cestami vývoje vesnických a zemědělských divadelních souborů ve Středočeském kraji. V neposlední řadě byla obohacením kulturního života v místech pořádání a jejich okolí v roce vyvrcholení národně osvobozeneckého boje českého a slovenského lidu a v roce 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou.